lijke stadskerk zou almeer inkrimpen en langs lijnen van geleidelijkheid zou het beoogde doel bereikt worden. Heel lang zou dit zelfs niet eens behoeven te duren. In Amsterdam zijn alle predikanten reeds boven de 50 jaar. Stel nu als grens voor het emeritaat den leeftijd van 70 jaren, dan zou reeds in een verloop van twintig jaar de splitsing tot stand zijn te brengen. Blijkt dan, dat zulk een splitsing metterdaad het kerkelijk leven bevordert, dan twijfelen we niet of het voorbeeld van Amsterdam zou ook in onze andere groote steden navolging vinden. Het komt er maar op aan, dat een groote stadskerk den moed heeft om het goede voorbeeld te geven. En Amsterdam kan hierin zoo uitnemend goed voorgaan.

Een zekere eenheid tusschen deze kerken in een stad zou moeten blijven bestaan, omdat er altijd gemeenschappelijke belangen te behartigen zijn. Maar dit zou gemakkelijk te verkrijgen zijn, doordat de kerken uit een stad saam een afzonderlijke classis konden vormen, die zeg desnoods elke maand vergaderde. Op deze wijze zou dan tevens het bezwaar zijn tegemoet te komen, dat in onze meerdere vergaderingen een zoo groote kerk als Amsterdam niet meer invloed heeft dan een kleine kerk als Muiderberg of Diemen. Want Amsterdam zou dan op zich zelf een classis vormen en zelfstandig naast de andere classen optreden. En evenzoo zou er geen bezwaar tegen bestaan, dat het zoogenaamde ministerie, d. w. z. de wekelijksche samenkomst der dienaren, bleef gehandhaafd. In Genève werden bij de vergaderingen der predikanten zelfs wel predikanten van de omliggende dorpen toegelaten. En waarom zou men dan de predikanten van de verschillende kerken in één stad niet saam kunnen laten vergaderen om met elkander de belangen der gemeente te laten bespreken?

Het vraagstuk is thans reeds zoo dikwijls in de pers behandeld en zoo van alle zijden toegelicht, dat de tijd schijnt gekomen om van de theoretische bespreking tot de practische uitvoering over te gaan. Daarom wezen we aan het slot een weg aan, die zonder ernstige bezwaren door onze stadskerken kan bewandeld worden. En niets zal ons liever zijn, dat wanneer als vrucht van deze bespreking in de pers, het straks tot *daden* komen mag.

Leestafel.

1. *De Zangvriend.* Christelijke liederen voor school en huis. Bewerkt door J. Ten Bord. Eerste stukje. H. Ten Brink. Meppel 1909. Prijs ƒ 0.25.

De heer J. Ten Bord, hoofd van de christelijke school te Wolvega, heeft in dit bundeltje een aantal zangstukjes van wijlen J. de Liefde bijeengebracht, vermeerderd met een paar volksliederen. De Liefde verstond zoo uitnemend voor kinderen te dichten. 't Is, zoo als Ten Bord zegt, dan ook een opmerkelijk verschijnsel, dat men in gezelligen kring van jongelieden, die reeds lang de kinderschoenen ontwassen zijn, nog dikwijls geheel spontaan en met geestdrift zijn liederen hoort aanheffen.

Ten Bord's *Zangvriend*, waarvan ik hier het eerste stukje voor mij heb, wil het werk van de Liefde onder veler bereik brengen.

Wie het voorrecht van christelijk lager onderwijs heeft genoten, zal in dit bundeltje vele oude bekenden ontmoeten.

Moge deze uitgave onderwijzers en leerlingen menig aangenaam uur verschaffen, en strekke ze bovenal tot eer van Hem, die zich uit kindermonden lof heeft toebereid, — schrijft de heer Ten Bord.

Ik zou er den wensch aan willen toevoegen, dat *De Zangvriend* ook aan moeders en kinderen menig aangenaam uur mag verschaffen, want De Liefde's versjes zijn ook zoo uitnemend geschikt om in huis te worden gezongen.

De combinatie van balk- en cijferschrift zal de bruikbaarheid ongetwijfeld ten goede komen.

2. W. W. Meijnen, B. des W. *Een lachen gemaakt.* Woord ter inleiding op de dankzegging ter gelegenheid van de geboorte van Prinses Juliana, uitgesproken op Zondag 2 Mei 1909 in de Westerkerk te Dordrecht. — Dordrecht, P. de Vries. De ietwat zonderlinge titel van dit dankwoord is ontleend aan Genesis 21:6, waar Sara, kort na de geboorte van haar Izak, zegt: God heeft mij een lachen gemaakt; al die het hoort, zal met mij lachen.

Ds. Meijnen, predikant te Dordrecht, past dit woord hier toe op de vreugde over de geboorte van het Koningskind.

Hij doet dat wel vernuftig.

In wat de homiletiek noemt een synthetische homilie spreek hij van:

het lachen eener blijde moeder,
het lachen van een dankbaar volk,
het lachen van vele natiën.

Het is een tijdwoord dat nu al weer zijn tijd gehad heeft.

„De vriendelijke ontvangst, die het hier volgend woord genoot en de door velen uitgesproken begeerte om 't in druk voor zich te zien, deden mij tot de uitgave besluiten" — schrijft Ds. W. W. Meijnen in zijn voorwoord.

Ik kan mij die vriendelijke ontvangst en die uitgesproken begeerte bij Ds. Meijnen's gemeentenaren begrijpen, want metterdaad is dit woord een schoon en goed woord geweest. En hoewel het als tijdwoord zijn tijd alweer gehad heeft, zoo heeft het door zijn rijk historisch apparaat dat hier in kort bestek is bijeen gebracht, als proeve van een zeer gelukkige beoefening van homiletische kunst en door de christelijk-nationalen zin, die er u uit toespreekt, toch ook blijvende waarde.

Ds. Meijnen blijkt mij uit dit woord een prediker te zijn die zijn gehoor weet te boeien en de oude waarheden te brengen in een vorm voor onzen tijd.

3. J. de Jong, Onderwijzer aan de Bijz. Normaallessen en aan eene Bijz. School te Haarlem. Mr. G. Groen van Prinsterer *als Staatsman en als Evangeliebelijder.* Oosterbaan en le Cointre, Goes.

Een boekje zonder eenige pretentie. Een geschrift dat, zooals de heer de Jong zelf zegt, geen aanspraak maakt op wetenschappelijkheid. Toch kan het zijn diensten doen om de kennis van het leven en de werkzaamheid van Groen te verbreiden onder ons volk, vooral onder de jongeren. Het is, met zijn 38 pagina's, niet meer dan een kort overzicht, maar toch valt er veel uit te leeren.

Ook dergelijke populaire geschriftjes, al wekken zij het verlangen naar de wetenschappelijke bearbeiding van de materie als waarmee Mr. T. de Vries met zijn Groen-studie bezig is — kunnen zoo veel nut doen.

4. J. Stamperius. *Toch Oranje Boven.* Uitg. Cohen en Zonen, Amsterdam.

Ook al bij gelegenheid van de geboorte van Prinses Juliana heeft de heer Stamperius van Baarn ons een feestboekje geschonken. Het gaat over onze Koningin en haar Huis. Van haar zelve: hoe zij leefde als kind, spelende onder de hooge boomen van Het Loo; hoe zij opgroeide, onder de zorgen van haar moeder; hoe zij overnam de regeering en in het huwelijk trad.

Maar het gaat ook over Koning Willem III en Koningin Emma, en over de voorvaderen van onze Koningin, wier namen in de geschiedenis zoo dikwijls worden genoemd.

Het werkje is keurig uitgevoerd en met goedgeslaagde plaatjes voorzien. Toch is des heeren Stamperius historiebeschouwing, hier en daar althans, niet de onze. Zoo b.v. waar hij het op p. 56 over de zwarte vlek heeft, die de dood van Oldenbarneveld op de glorierijke geschiedenis van Prins Maurits werpt.

Ook is mij het boekje, hoe Oranje-gezind ook, vooral in de beschrijving van de voorvaderen onzer Koningin, te kleurloos om het voor onze jeugd aan te bevelen.

5. A. L. van Hulzen. *Uit Holland's Taalschat.* Een nieuwe bundel Proza en Poëzie. Uitgave van de Vereeniging „De Gereformeerde Jongelingsbond", Juni 1909.

Van dit werk des neeren van Hulzen mocht ik den eersten bundel reeds vroeger hier bespreken en aanbevelen. Ik doe het gaarne ook met dezen nieuwen bundel. v. Hulzen biedt onze jongelingen hier een bloemlezing uit het proza en de poëzie van *onzen* tijd.

Op dat *onzen* tijd valt hier nadruk en dan heeft het ook nog een nadere beperking. Het is een bloemlezing uit de werken der nog levende of pas gestorven *christelijken* schrijvers. v. Hulzen heeft telkens achter de door hem gekozen stukken „aanteekeningen" geplaatst, die aan het recht verstaan der stukken vaak uitnemend ten goede komen.

Moge ook deze bundel bevorderlijk zijn aan de esthetische opvoeding onzer gereformeerde jongelingen.

Negen-en-twintigste Jaarvergadering

VAN DE

VEREENIGING VOOR HOOGER ONDERWIJS :- OP GEREFORMEERDEN GRONDSLAG, :-

gehouden te Arnhem op 30 Juni en 1 Juli.

Onze jaarvergaderingen vallen om de vier jaar direct na den uitslag der politieke verkiezingen; geen wonder dat die uitslag er nogal eens het stempel op drukt. In 1901 waren we in Arnhem na de overwinning; en nu, in 1909, ziet ons de Geldersche hoofdstad opnieuw samenkomen, met een hart vol lof en dank voor de victorie, die ons door Gods genade werd geschonken.

En toch, niet alléén blijdschap is het, die het terugdenken ons brengt. Nog maar één jaar geleden is het, dat in den kring onzer Vereeniging enkele voormannen mèèleefden, die nu zijn weggeroepen van hun arbeid, om de eeuwige ruste in te gaan.

We missen den man, die van de oprichting onzer Hoogeschool met den Bijbel af, haar als Curator heeft gediend, Dr. J. W. A. Monnik; nog maar enkele dagen geleden ter laatste rustplaats geleid. En we missen uit den kring der Hoogleeraren Prof. P. Biesterveld, weggenomen in de kracht zijns levens; herinnering latend aan diepgaande studie, aan noesten arbeid.

Zoo werden enkelen weggenomen, maar God lof! velen zijn ons nog gelaten; en ook al vergeten we de mannenbroeders niet die van ons gingen, we hebben alle reden om te danken voor teikens nieuwe zegeningen, barmhartigheden Gods, elken morgen nieuw.

In die stemming togen de vrienden onzer Vereeniging op naar de schoone hoofdstad van Gelderland; hefflijk gelegen te midden van het heerlijkste natuurschoon dat ons Vaderland biedt, aan den hier altijd nog machtigen Rijnstroom, die het oog bekoort.

URE DES GEBEDS.

Als naar gewoonte ging aan de jaarvergadering een ure des gebeds vooraf. Daartoe kwam men Woensdagavond te 7½ uur samen in de Oosterkerk aan de Rietgrachtstraat, waarin als voorganger op verzoek van H.H. Directeuren optrad Ds. J. J. Miedema van Groningen.

Nadat gezongen was Psalm 68 vs. 10, werd voorgelezen Psalm 103. Daarna hief de schare aan Ps. 89 vs. 1 en 8.

De leider van de Gebedsure ving zijn bezielende rede aan met een herinnering aan de overwinning van de Christelijke partijen bij de stembus, die nu, evenals in 1901, den Arnhemschen Universiteitsdag tot een zoo blijde samenkomst maakt.

Toch — zoo vervolgt hij — maakt dit alles juist de roeping onzer Hoogeschool ook weer zwaarder. Om leiding vraagt 't leven, om mannen ons volk. Die bij Gods woord leven.

Zouden wij 't daarbij van ons zelf verwachten? Van onze professoren en studenten? Neen, de jaarlijksche bidstond mag geen vorm zijn. Maar openlijke en diep beleefde uiting der afhankelijke betuiging: Onze hulpe staat in den Naam des Heeren, die den hemel en de aarde gemaakt heeft. Ter inleiding van het gebed bepaalt Spr. daarom zijn gehoor bij Ps 4:3. „Velen zeggen: Wie zal ons het goede doen zien? Verhef Gij over ons het licht uws aanschijns, o Heere."

Ps. 4, een lied ontstaan in den droeven tijd van Davids vlucht voor Absalom, verplaatst ons in de oogenblikken, toen hij vlood tot over den Jordaan, om zich te bergen voor het leger van zijnen zoon. Er was schier geen leeftocht; 't was een klein groepje getrouwen, maar daaronder was nog bij velen 't zeggen: Wie zal ons 't goede doen zien? De koning evenwel bleef bidden en betrouwen, en betuigde: Verhef Gij over ons 't licht uws aanschijns.

't Zeggen en bidden.

Moedeloosheid en geloof staan hier tegenover elkander. Het zeggen der massa in Israël was eerst, dat David te oud werd, dat Absalom de toekomst had, en ze wagen 't met hem. Maar hun overmoed veranderde weldra in mismoedigheid, want Absaloms tooleg faalde. Maar ook, ja zelfs, onder Davids eigen mannen waren ze de moedeloozen, schoon hun koning bij hen was. Die alzoo eer een gevaar dan een steun waren.

Is het in onzen tijd anders? Ja, wel telkens begint de massa, die met God niet rekent, met moed; gedurig weer flikkert 't vuur op en roept men: nu is het goede gevonden en zal de vrede komen. En door Gods gemeene genade is 's menschen weten vermeerderd en zijn macht over de schepping toegenomen, maar niet zijn geluk. En droever zelfs dan ooit te voren klinkt 't klagen over 't bankroet der wetenschap; over de vertrapping van recht en waarheid; over de toenemende ontaarding en verwildering, en het blijft een refrein, : het vragen niet, maar 't zeggen: Wie zal ons 't goede doen zien!

Toch is ook hier 't droefste weer, dat vaak en ook in de kringen der Christenen meegedaan wordt met die klacht. Dat de moed zonk, omdat men ziet op de kleine kracht, die bij ons is, tegenover de groote sterkte dergenen, die met Gods Woord niet rekenen willen. En zij vinden telkens nieuwe stof ook om onze V. U. Immers lang niet alle Gereformeerden, veel minder alle Christenen steunen haar. Telkens ontvallen haar mannen. De voormannen worden oud. Haar budget is nauwelijks een halve ton. Wat zal dat alles toch?

Nochtans spreken wij ook: Verhef Gij over ons 't licht uws aanschijns, o Heere. De Heere is onze God. Hij die hemel en aarde schiep. Die 't licht schiep en is. Die ons geslacht, dat van Hem afviel, zond 't Eeuwige Woord, vleesch geworden. Die zich een volk formeerde om, door zijn Geest en Waarheid geleid, Zijn naam te verkonden. Een volk waarover Hij zijn zegen gebiedt. 't Licht zijns aanschijns. Zijn genade en goedertierenheid, die tot hen afstraalt in 't aangezicht van Jezus Christus. Die dat licht over hen verheft in Jezus Christus, zoodat 't hen omschijnt in volle klaarheid. Om dat licht bad David. In 't geloof aan dien zegen, en die genade Gods. Niet in zich zelf, maar in de goedgunstigheid en de verbondstrouw des Heeren geloovende.

Zullen wij iets anders kunnen vragen, ook voor onze Hoogeschool? Het volk des Heeren heeft dat licht van 's Heeren aangezicht noodig, opdat 't, ziende en de kracht ervarende van Gods genade, gewillig zij, mede te strijden 's Heeren strijd ook op 't ett der wetenschap. Als 't licht van Gods aanschijn over hen licht, dan weet dat volk dat zij des Heeren zijn, dan zullen ze niet vergagen.

't Licht van Gods aangezicht bidden we ook over de mannen van wetenschap, de delvers in de diepten, opdat ze steeds de gemeenschap van Christus zich bewust, door Hem in alle waarheid geleid, vooral in onzen tijd voor de zeer ernstige taak der Christelijke wetenschap mogen bekwaam zijn.

Ja, om verheffing van 't licht van Gods aangezicht bidden we. De psalm Davids vat hier samen den inhoud van de beide laatste deelen van den Aaronitischen zegen. Maar Ps. 4:7 heeft een kleine wijziging in 't woord *verheffen*. 't Hier gebruikte bevat een woordspeling met een ander woord dat *banier* beteekent. David bidt om de verheffing van 't licht van Gods aangezicht als een banier over Israël.

Als de banier van een machtig vorst over 't leger wordt opgeheven, dan deinzen de vijanden, dan wordt de moed van 't eigen volk verhoogd, want dan gaan we ter overwinning. Hun koning is bij hen.

Dat heeft nu ook onze V. U. noodig. Hare professoren en studenten; onze vereeniging, hare directeuren, leden en begunstigers.

Dat ze weten van 's Heeren nabijheid, mogendheid en genade. Dat ze die aanschouwen door 't geloof, door de kracht zijns Woords, door de leiding en invloed des H. Geestes.

Dan zullen de vijanden deinzen. Wie zal bestaan voor Gods aangezicht!

Dan is er moed en geestkracht in onze harten. Dan is er vreugde en lust in den strijd. Dan wordt door Gods volk Gods naam verheerlijkt.

Met stille aandacht was de rede aangehoord.

Na het zingen van Ps. 121:1 ging Ds. Miedema de schare voor in gebed en droeg bij de belangen der Vereeniging en haar stichting den Heere op.

Daarna werd gezongen Ps. 72:11 en verliet de schare het Kerkgebouw.

Altijd na de gebedsure wordt aan de leden en begunstigers gelegenheid geschonken, elkander in gezellig samenzijn te ontmoeten. „Musis Sacrum" was geopend om de vrienden en vriendinnen te ontvangen. Aan de vriendelijke uitnoodiging werd door velen gehoor gegeven. Ook door Dr. A. Kuyper, die met toejuiching ontvangen werd. Het was een alleraangenaamst, rustig samenwezen; in het late avonduur ging men opgewekt en blij gestemd ter ruste, met het genoegelijke vooruitzicht van een jaarvergadering die immer een feestelijk karakter heeft.

Officieele Berichten.

Classis Gouda.

D.V. zal de e.k. vergadering der Gref. Kerken van de classis Gouda plaats hebben 3 Aug. 1909, in de Noorderkerk te Gouda, Turfmarkt, aanvang te 9 ure.

Stukken, enz., deze vergadering betreffende, gelieve men vóór 17 Juli op te zenden aan het adres van eerst ondergeteekende.

Namens de roepende kerk te Sluipwijk:

M. Stadig, *praeses.*
G. J. Heeg Azn, *scriba.*

Reeuwijk, 28 Juni 1909.

Kort verslag van de Particuliere Synode der Gereformeerde Kerken Provincie Zuid-Holland (Zuidel. Ged.), gehouden den 8sten Juni 1909 te Schiedam.

I. Namens de synodale kerk van Schiedam wordt de vergadering op gewone wijze door Ds. S. T. Goslinga geopend.

II. Ds. C. Lindeboom en J. E. Reijenga onderzoeken de credentiebrieven, en rapporteeren, dat alle in orde zijn, behalve dat die van één der Classes maar één onderteekening draagt; dat van de gedeputeerde ouderlingen van eene Classis slechts een aanwezig is; dat van drie Classes elk een secundus-ouderling in de plaats van een primus opkwam. De Synode geeft, na bekomen inlichting, aan alle aanwezige afgevaardigden zitting met keurstem.

III. Tot praeses wordt gekoren Ds. S. T. Goslinga, tot assessor Ds. H. C. v. d. Brink, tot scriba Dr. S. Greijdanus, tot adjunct-scriba Ds. C. Lindeboom Ds. J. F. Jonkers wordt uitgenoodigd als adviseerend lid zitting te nemen.

IV. De Acta der verdaagde zitting van de Partic. Syn. te Gorinchem 1908 worden gelezen, met eene aanvulling vastgesteld, en geteekend.

V. Voorlezing geschiedt van het schrijven eener Classis van de synodale kerk om verlegging van den datum der Synode, aan welk verzoek deze kerk, overeenkomstig het advies harer Classis, op dezer j.l. gehouden vergadering, geoordeeld heeft niet te moeten voldoen.

VI. Drie schrifturen van een Dienaar des Woords worden voorgelezen. De Synode besluit een daarin voorkomend verzoek in te willigen, en bij haar, indertijd ter Gener. Synode ingediend, protest te volharden.

VII. De quaestor synodi rapporteert over den staat der kas, waarin een aanrienlijk tekort is. Hem wordt voor het loopende boekjaar het gevraagde crediet ad ƒ 500— toegestaan.

VIII. Het verslag van het Geref. Prov. Weeshuis te Middelh. komt in behandeling. Op advies der Depp. van de Partic. Syn. in dit ressort, van 1908, benoemd voor het nazien der administratie van het Weeshuis over 1908/'09, wordt de rekening van het afgeloopen boekjaar vastgesteld, aan het Bestuur voor het gehouden beheer décharge verleend, Bestuurderen en Directeurs voor hunne zorgen dank gezegd.

IX. Ds. A. Mulder brengt rapport uit over den staat der kas naar Art. 19 D.K. Van vele kerken kwam geene collecte in. Er zal getracht worden, eene kerk, die besloot voor deze kas niet te collecteeren, van dat besluit terug te doen komen. Na breede discussie neemt de Synode met meerderheid van stemmen het besluit: de Synode, handhavende het besluit der Synode van Dordt, het aantal alumni zoo spoedig mogelijk op twee te brengen, besluit de wijze van uitvoering van dat besluit over te laten aan de prudentie der Deputaten, mits maar de kerken finantieel niet meer bezwaard worden dan tot dusver geschiedde.

X. Gelezen wordt een schrijven van een zendings-deputaat; het „rapport van Depp. benoemd volgens Art. 49 D.K."; het „rapport inzake de zending in de residentie Banjoemas"; het „rapport van de handelingen van de curatoren der Theol. School te Kampen van Juni 1908 tot Juni 1909". De Synode spreekt de wenschelijkheid uit, dat eventueele rapporteurs persoonlijk ter vergadering zijn.

XI. Rapport wordt uitgebracht door Depp. over Art. 11 en 130 D.K. Over hunne voor het jaar 1909/'10 ingediende begrooting, met een daaraan toegevoegd voorstel van percentagewijziging, ontstaat breede bespreking. Eindelijk wordt die begrooting vastgesteld met deze wijziging, dat de van eene Classis gevraagde, en tot ƒ 1600 opgevoerde, som teruggebracht wordt tot ƒ 1350; terwijl de aldus minder inkomende ƒ 250 van de zes Classes gezamenlijk gevraagd zal worden naar de bestaande percentage-regeling. Ook zal op deze wijze van de zes Classes gevraagd worden ƒ 110, welke één der Classes niet ontberen kan. Den Depp. naar Artt. 11 en 13 D.K. wordt machtiging verleend, een voorstel van percentage-verandering in te dienen, en om voor zoodanige concept-wijziging alle gewenschte inlichtingen aan de respectieve kerken te vragen.

XII. Een voorstel van eene der Classes wordt, gewijzigd, aangenomen: de Synode besluit, dat voortaan van de door haar vastgestelde begrooting voor Artt. 11 en 13 D.K. in den loop van het synodejaar niet meer mag worden afgeweken.

XIII. Het aantal depp. ter zake van den zendingsarbeid wordt voor eéne der Classes, met het oog op de ineensmelting van een paar harer Kerken, teruggebracht op 2, en dat van eene andere Classis verhoogd tot 2; een en ander in overeenstemming met hetgeen bepaald werd door de Partic. Syn. te Rotterdam 1906.

XIV. Benoemd worden:

a. inzake den arbeid der zending: voor de Cl. Bar. D. D. C. Goote en D. v. d. Meulen als primi, en Ds. T. J. Hagen als secundus; voor de Cl. Brielle: Ds. A. D. C. Kok pr., Ds. A. Delfos sec.; voor de Cl. Dordt: Ds. D. Hoek pr., Ds. W. T. v. Dam sec.; voor de Cl. Gorinchem: Ds. C. Lindeboom pr., Ds. G. Verrij sec.; voor de Cl. Rott.: D. D. J. v. Haeringen en L. J. C. Kreijt als primi, en D.D. E. C. B. v. Herwerden en J. D. v. d. Velden als secundi; voor de Cl. Schied.: D.D. S. T. Goslinga en F. W. Sluijter als primi, en D.D. J. G. Meijnen en G. L. Goris als secundi.

b. Volgens Art. 49 D.K.: voor Cl. Bar.: Ds. J. E. Vonkenberg pr., Ds. R. Smeding sec.; voor de Cl. Brielle: Ds. R. J. Aalberts pr., Ds. G. W. H. Esselink sec.: voor de Cl. Dordt: Ds. W. W. Meijnen pr., Ds. D. Hoek sec.; voor de Cl. Gorinchem: Ds. K. J. Kapteijn pr., D. J. E. Reijenga sec.; voor de Cl. Rott.: Ds. P. A. E. Sillevis Smitt pr., D. H. C. v. d. Brink sec.; voor de Cl. Schied.: D. F. W. Sluijter pr., Dr. S. Greijdanus sec.

c. Voor Artt. 11 en 13 D.K.: voor de Cl. Bar.: Ds. C. Goote pr., Ds. A. Mulder sec.; voor de Brielle: Ds. M. H. K. Mol pr., Ds. A. D. C. Kok sec.; voor de Cl. Dordt: Ds. H. G. de Jonge pr., Ds. D. Hoek sec., voor de Cl. Gorinchem: Ds. J. E. Reyenga pr., Ds. K. J. Kapteijn sec., voor de Cl. Rott.: Ds. H. C. v. d. Brink pr., Ds. J. Visser sec.; voor de Cl. Schied.: Ds. W. Sieders pr.; Ds. J. J. Berends sec.

d. Tot curator van de Theol. School te Kampen: Ds. P. A. E. Sillevis Smitt pr., Ds. H. G. de Jonge sec.

e. Tot quaestor Synodi: Br. J. Singels pr., Br. T. A. Camphuis sec.

f. Voor het nazien van de administratie van het Prov. Weeshuis te Middelh.: Brs. J. Singels en T. Plantenga.

g. Voor de samenroeping der e.v. Partic. Syn. in dit ressort: de Classis Barendrecht.

XV. De boeken der onderscheiden Depp. en quaestoren zijn door commissies nagezien en in orde bevonden. Aan de verschillende commissies, rapporteurs, quaestoren en deputaten is dank voor hun arbeid gezegd.

XVI. Op gebruikelijke manier wordt de Synode gesloten.

S. Greijdanus, *synodi scriba.*

Buitenland

Frankrijk. Een Congres van Roomsch-gezinden tot verspreiding der Evangeliën.

Het is alsof er een stroom van nieuw leven door de Roomsche kerk van Frankrijk gaat. De scheiding van Kerk en Staat heeft haar inderdaad een schok gegeven, die heilzaam werkte. Reeds meermalen hebben wij gewezen op teekenen, waaruit dit was af te leiden. Nu kunnen wij iets mededeelen dat sterk spreekt.

Er is in het begin der maand Juni een congres te Parijs gehouden tot bevordering van de verbreiding der Evangeliën. Aan de Roomsche bladen werd over de handelingen van dit congres een mededeeling gedaan, waaraan het volgende ontleend is. „Het doel van het congres is: de verspreiding van de Evangeliën onder de Christelijke familiën; zijn parool luidt: wij moeten tot het Evangelie terugkeeren! Dit is nu het derde congres dat de bond voor de Evangeliën te Parijs houdt. Wat dit congres zich voorstelt te bereiken, kan men in de volgende woorden samenvatten: Waarom zouden de Katholieken niet wederkeeren tot het oud gebruik, dat in vergetelheid is geraakt, namelijk dat men in de gezinnen weder het avondgebed gaat doen, waarop dan het lezen van eenige verzen uit het Evangelie kan volgen? Oaderscheidene propaganda-vereenigingen hebben aan dit punt hare aandacht geschonken, en het mocht haar gelukken in menig huishouden een huisaltaar op te richten met een knielbankje voor den huisvader, die in de samenkomst van de zijnen voorgaat en hun het brood van het Goddelijk Woord uitreikt. Waarom zou het Evangelie niet in de scholen, bij het onderwijs in den Catechismus, in de vereenigingen en bij de leercursussen gelezen worden? Ware het niet goed en nuttig, wanneer algemeen het Evangelie van den Zondag met korte verklaring in alle Zondagsmissen gelezen werd, in het bijzonder bij de tamelijk veelvuldig voorkomende missen, waarbij niet gepredikt wordt? Zulk een voorlezing geeft toch stof tot nadenken voor die bezoekers der Godsdienstoefeningen, die zonder boek in de kerk komen en, met de armen over de borst geslagen of achter op den rug gelegd, gedurende de geheele heilige handeling voor het altaar in gepeins blijven staan. Zouden de Katholieken niet op den goeden weg zijn, als zij de gewoonte aannamen, de Evangeliën — het kon wel in prachtuitgaven — ten geschenke te geven, als men voor de eerste maal ter communie gaat of zich in het huwelijk begeeft? Konden onze vereenigingen er geen werk van maken om de Evangeliën in arme gezinnen te verspreiden? Waarom heeft het boek dat voor de geheele wereld bestemd is, onder de prijzen die aan de schoolkinderen gegeven worden, niet een eereplaats? Kortom, wanneer men de Evangelische leer in de ziel en in zekeren zin ook in het bloed van de komende geslachten ingieten wil; wanneer men het verstand weder wil brengen tot het geloof, en begeert dat de liefde voor Christus in het hart gegeven wordt, zoo mag men het niet zoeken te bevredigen met ijdele gebedsoefeningen en sentimenteele beuzelarijen, maar met het Evangelie zelf, met het onverkorte Evangelie. Dat is het boek des levens; het kan alleen leven wekken".

Het zij ons vergund hierbij op te merken, dat de uitdrukking ijdele gebedsoefeningen, waarschijnlijk ziet op het eenige malen achtereen opzeggen van het „Onze Vader" en van het „Wees gegroet". Het is ons een oorzaak van vreugde te mogen mededeelen, dat men in de Roomsche kerk ook aan de leeken het Woord Gods in handen wenscht te geven, zij het voorshands alleen de Evangeliën. Zij het tot beschaming van zulke Protestantsche kringen, waarin het lezen in Gods Woord en het voorgaan van den huisvader in het gebed, helaas niet meer in eere is.

Gemengd Nieuws.

Het rooken verboden. De Algemeene Synode der Presbyteriaansche kerken, in het begin van Juni te Denver in Colorado vergaderd geweest zijnde, nam eene resolutie aan, waarbij het gebruik van tabak voor predikanten en leden der kerk in den ban gedaan wordt. Het oorspronkelijke voorstel luidde, dat het rooken alleen aan predikanten zou verboden worden, doch dit werd later gaandeerd door de toevoeging, dat het verbod ook den leden der kerk moest gelden; welk amendement onder algemeene toejuiching werd aangenomen. Dat was ten minste consequent; wat een leeraar ongeoorloofd is, kan ook den leden niet worden toegestaan.

Wij vragen echter met de *Wachter*, what next? Dat wil zeggen, wat zal nu op de lijst der verboden dingen geplaatst worden? Zou het koffie zijn, evenals bij de Mormonen, wier leden dien drank niet mogen drinken, maar dien het vrij staat om in veelwijverij te leven? Ach, dat men in vele Christelijke kringen in Amerika er van afzag om gebod op gebod en regel op regel op te leggen en men er van aflist om de belijdenis van den Christus als volkomen Zaligmaker te verwakken!

Omtrent de Bazelsche Zending deelt men mede dat het tekort over 1908 niet, gelijk men gevreesd had, ƒ 50,000 bedragen heeft, maar nog geen ƒ 400. Dit resultaat is te danken aan de omstandigheid, dat velen hunne bijdragen verhoogden, dat de zendingshandel grooter winst afwierp dan verwacht werd, en aan vermindering van uitgaven. Als men weet dat deze zending ongeveer een millioen guldens elk jaar noodig heeft, dan kan men zich voorstellen dat er heel wat moet gebeuren, om deze som uit vrijwillige bijdragen bijeen te brengen. In de eerste vier maanden van dit jaar kwam er aan bijdragen ƒ 20,000 minder in dan het voorgaande jaar. Het bestuur kan niet meer bezuinigen, dan alleen door het opheffen van zendingsstations, en daartoe gaat het, gelijk te begrijpen is, niet gaarne over.

Winckel.

Voor Kinderen.

EEN TWEEDE DE RUYTER.

IX.

Nieuwe strijd.

Wat op dit antwoord volgde was, begrijpelijkerwijs, een woedende aanval. Weldra regende het kogels in de haven, waar de Zweedsche schepen lagen, en in de stad Marstrand op wier bolwerken de Zweden hun batterijen hadden geplaatst. Zij lieten het hevig vuur der Denen niet onbeantwoord en schoten wakker terug.

De laatsten echter kwamen steeds nader. Het eene Zweedsche schip na het andere werd door de stoutmoedige vijanden genomen. Ten slotte wierp deze zich op het admiraalschip „Warberg" om dat te enteren.

Dit gelukte en juist wilden de Denen het vaartuig uit de haven slepen, toen een verschrikkelijke slag als van den donder de aarde deed beven. Een zuil van rook, torenhoog, steeg van Karlsteen op!

Wat was er gebeurd?

In een molen hadden de Zweden een deel van hun voorraad buskruit geborgen, en waanden het daar veilig. Nu echter was een Deensche kogel in het dak van den molen geslagen, die met al wat er zich in bevond in de lucht vloog.

Schrik en ontsetting maakte zich van de Zweden meester en van dat hachelijk oogenblik maakte Tordenskiold gebruik.

Aanstonds beval hij eenigen welbemanden roeibooten vooruit te varen naar het Zweedsche strand. Zelf stelde hij zich aan de spits. Weldra werd de havendam van Marstrand bereikt. Tordenskiold, als altijd de eerste, sprong aan land, snelde tegen den dam op en was aanstonds boven.

Nu sloeg den Zweedschen aanvoerders de schrik om het hart. Zoolets hadden zij niet mogelijk geacht. Zij namen de vlucht en de bevolking der stad, niet wetende, wat haar wachtte, vlood inderhaast mee. Allen renden de hoogte op om zich in de vesting Karlsteen te bergen.

Zoo waren in enkele uren haven en stad en vloot door de Denen vermeesterd. Welk een zegepraal! Thans zou ook de vesting zeker volgen.